

WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Maa- ja metsätalousministeriölle

14.11.2022

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Viite: VN/26649/2022

Lausunnonantajan lausunto

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035) ja toteaa seuraavaa

Nostot lausunnosta

- Strategiassa on tärkeää tunnistaa, että metsien rakenteen monipuolistaminen, metsien säilyttäminen peitteisenä ja metsien suojelu kaikki luovat mahdollisuuksia metsien monipuoliselle käytölle.
- Hankesalkkujen välisiä linkityksiä on erittäin tärkeä huomioida. Etenkin metsienkäytön ilmastokestävyyteen liittyvissä toimissa täytyy kiinnittää erityisesti huomiota niiden vaikutuksiin luonnon monimuotoisuuden kannalta. Metsäluonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi kaavailtujen toimien kytkös talouteen tulee olla vahvempi. Metsien käsittelyn aiheuttamat haitat monimuotoisuudelle, vesistöille ja hiilivarastoille pitää lisätä metsätalouden kustannuksiin.
- Metsästrategian luonnoksessa on vakavat puutteet metsien merkityksestä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) mukaiset tavoitteet ja toimet ovat täysin räätälmättömät ja MISU tuleekin päivittää viipymättä. WWF ennakoi, että päivitys tulee vaikuttamaan merkittävästi metsäsektorin tulevaisuuskuvaan. Esitämme lausunnossamme lukuisten eri toimien huomioimista nielujen vahvistamiseksi.
- Strategiakoherenssi muiden metsien käyttöä linjaavien strategioiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Erityisesti WWF korostaa yhtenevän linjan tärkeyttä kansallisen metsästrategian ja kansallisen biodiversiteettistrategian välillä sekä metsästrategian koherenssia EU:n biodiversiteettistrategian kanssa.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

2.1.1 Tulevaisuuden ennakointi

Metsiin kohdistuvat eri käyttötarpeet ovat korostuneet luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen ja ilmastokriisin syvenemisen myötä. Metsien merkitys ekosysteemipalveluita ylläpitävinä elinympäristöinä kasvaa. Samalla metsien luonnon monimuotoisuuden tila on Suomessa heikko: metsäisistä luontotyypeistä

76 % on uhanalaisia ja metsälajeista 833 on uhanalaisia metsätalouden toimien vuoksi. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä metsien hiilensidonnalla on tärkeä rooli. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää perustavanlaatuisia muutoksia metsien hoitoon ja käyttöön Suomessa. Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät häiriöt haastavat puun kasvatuksen ja puun saatavuuden varmuutta. Strategian luonnoksessa onkin mainittu, että *"Vastuullinen toiminta edellyttää entistä vahvemmin ennakoitua, erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista mutta myös arvopohjaisia valintoja eri päätöksenteon tasoilla."*

Luonnoksessa listataan haasteita, joita geopolitisessa ympäristössä kohdistuu Suomen metsien tilaan ja käyttöön: turvallisuusympäristön kiristyminen, luonnonvarojen ehtyminen, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden takaaminen. On ensiarvoisen tärkeää, että luvun Tulevaisuuden ennakointi 2.1.1 alle nostetaan globaali luontokato ja ilmastokriisi, joihin reagoiminen hillitsee ilmastonmuutosta ja luo perustan metsien suojelulle, elinvoimaisuuden ylläpidolle ja metsien käytölle.

2.1.2 Yhteiskuntaan liittyviä muutostekijöitä

Kansallisessa metsästrategiassa lähtökohtana tulisi olla kokonaisvaltainen visio suomalaisten metsien käytöstä ja siihen kuuluu myös puuperäisten tuotteiden kysyntä. WWF:n mielestä tarvitaan koko sektoria kattava yhteisymmärrys siitä, että puupohjaista tuotantoa tulisi ohjata sellaisiin tuotteisiin, joissa minimoidaan raaka-aineen tarve, hiili varastoituu pitkään ja joista saadaan korkea jalostusarvo.

Luonnoksessa tunnistetaan hyvin yhteiskunnan eri intressien yhteensovittamisen kasvavat haasteet. Keskeisenä kuvaillaan ympäristön kantokyvyn kohentamiseen kohdistuvat paineet. Strategiassa olisi hyvä selvemmin tunnistaa väestön kasvava huoli ja kiinnostus ympäristöarvojen turvaamiseen, ja laatia toimenpiteet sille, että nämä asiat kyettäisiin huomioimaan päätöksenteossa täysmääräisesti.

Luonnoksessa tunnistetaan tiedon tuottamisen ja hyödyntämisen hämärtyminen. Suomessa metsiin liittyvää keskustelua käydään intensiivisesti ja usein tunnepohjaisesti ja ilman tieteellistä perustaa, mikä näkyy myös päätöksenteossa. Esimerkiksi luonnon elinvoimaisuuden turvaamiseen ja ilmastonmuutoksen hidastamiseen liittyvissä päätöksissä ei ole huomioitu riittävässä määrin näihin liittyviä kustannuksia, hyötyjä ja tuloja eikä toimien toteuttamisen seurauksena muodostuvia säästöjä puun käytön rinnalla.

2.1.3 Ympäristöön liittyviä muutostekijöitä

Omassa erillisessä luvussa nostetaan esille ympäristöön liittyvät muutokset ja tässä kappaleessa myös keskusteluun noussut Dasguptan raportti sekä YK:n tilastostandardi ekosysteemitilinpidoista. Ympäristöön liittyvät uhat ja haasteet tulisi nostaa vahvemmin myös edeltävien otsikoiden alle. Ympäristökysymysten ratkominen tulee tuoda esille kustannuksena, joka syntyy puun tuotannon seurauksena.

2.1.4 Teknologiaa liittyviä muutostekijöitä

Teknologian kehityksessä on hyvä huomioida Suomen globaalisti tarkastellen erinomainen teknologian hyödyntämisen taso. Meillä on jo hyvät valmiudet ottaa suunnittelussa ja hakkuiden toteutuksessa aiempaa paremmin käyttöön erilaista luontotietoa ja näin välttää luontoarvojen tuhoutuminen nykyistä useammassa tilanteissa.

2.2.1 Kansainväliset politiikat

EU:n metsiin kohdistuvaan politiikkaan liittyviin kirjauksiin WWF Suomi esittää täydennettäväksi Suomen hyvät mahdollisuudet tuoda osaamista EU:n politiikkatoimien valmisteluun kattavan ja laadukkaan tiedon tuottamisesta ja hallinnoimisesta, rakentavasta yhteistyöstä toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa,

METSO- ja HELMI-ohjelmien tuomasta kannustavasta kokemuksesta siitä, miten yhteistyö toimii eri tahojen välillä.

Suomen rahallinen tuki ja toimenpiteet kansainvälisten metsiä-, ympäristöä sekä ilmastoa koskevien sopimusten tavoitteiden toimeenpanoksi ovat viime vuosina vähentyneet huomattavasti vaikka sopimusten toimeenpanolla on äärimmäinen kiire. WWF esittääkin kansainvälisiä sopimuksia koskevaan kirjaukseen täydennettäväksi Suomelta konkreettisia toimenpiteitä kuten rahoituksen lisäämistä, kansainvälisten metsiä ja ympäristöä koskevien sopimusten toteuttamiseksi sekä Suomen oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi.

2.2.2 Kansalliset politiikat

Metsästrategian kytkökset muihin kansallisiin strategioihin mainitaan tässä luvussa: metsästrategian tavoitteita toteutetaan muissa strategioissa ja muut strategiat vaikuttavat metsästrategiaan. Metsästrategiassa tulee huomioida suoraan talousmetsiin kohdistuvien ympäristötoimien tärkeys: talousmetsistä paikannetaan uudet tarvittavat suojelualueet ja talousmetsissä tehdään toimenpiteitä luontoarvojen turvaamiseksi suojelualueverkoston tukena. Kansallisessa monimuotoisuusstrategiassa ei pystytä luomaan riittävän vahvaa kehikkoa näiden toteuttamiseksi, koska, kuten luonnoksessakin mainitaan, Suomen metsäpolitiikkaa johdetaan maa- ja metsätalousministeriöstä.

Metsiensuojelua on Suomessa toteutettu METSO-ohjelmalla, joka on saavuttanut laajan hyväksynnän. Ohjelman toteutus perustuu yhdessä sovittuihin kriteereihin, joilla on mahdollista tunnistaa erinomaisesti metsät, joiden suojelulla saadaan turvattua metsäluontoa. Ohjelmassa on onnistuttu vahvistamaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Ohjelman tavoitteet ja rahoitus ovat kuitenkin olleet täysin riittämättömät, joten myös merkitys metsäluonnon tilan parantamisessa on jäänyt vaatimattomaksi. Hakkuita ei ole onnistuttu ohjaamaan pois edes ohjelman I luokan kriteerit täyttävistä metsistä.

2.2.3 Väestörakenne ja arvomuutokset

Metsien arvo luontomatkailulle ja virkistyskäytölle tunnustetaan, mutta sen taloudellinen merkitys on hyvä avata. Metsistä saadaan jo nykyisellään tuloja eri palveluiden (luontomatkailun osana majoitus, ruokailu, ohjelmalvelut jne.) muodossa ja metsien mahdollistamat säästöt esim. terveydenhuollon tai sosiaalipalveluiden (koulujen ja päiväkotien lähimetsien merkitys) osalta pitää ottaa mukaan kansantaloudellisiin tarkasteluihin.

2.2.4 Metsäteollisuus

Luonnoksessa tämän luvun alussa ilmaistaan epämääräisesti "*Metsäteollisuustuotteiden kysynnän näkymien ennakoidaan pysyvän hyvinä...*" WWF korostaa, että 2020-luvun metsästrategian lähtökohdana ei voi olla, että Suomen suojelemattomia metsiä pidetään rajattomana luonnonvarana, joilla voidaan tyydyttää kansainvälisten markkinoiden kasvava kysyntä, etenkin tilanteessa, jossa valtio on ilmastolailla sitoutunut hiilinielujen vahvistamiseen sekä EU-lainsäädännön kautta tiettyihin metsänielutasoihin. Strategian tavoitteena tulisikin olla ekologisesti kestävä hakkuutason määrittely ja tämän resurssin käyttäminen mahdollisimman suuren lisäarvon saamiseksi koko yhteiskuntaan.

Luonnoksessa tunnustetaan puun saatavuuden heikkeneminen ja onkin tärkeää, että strategiassa suunnataan toimia uusien puun kysyntää kasvattavien investointien sijaan sellaisiin investointeihin, joiden avulla puun käyttöä voidaan vähentää. Seuraavassa kirjauksessa kohta "*saattaa rajoittaa*" on tärkeää vaihtaa muotoon "*tulee rajoittamaan*":

“Jo toteutuneiden investointien lisäksi suunnitteilla on investointeja, jotka toteutuessaan lisäävät tuotantokapasiteettia ja raakapuun kysyntää. Vaikka markkinanäkökulmasta puusta valmistetuille tuotteille olisi kysyntää, tulevaisuudessa tuotannon lisäystä ja investointeja saattaa rajoittaa puun saatavuus.”

Luonnoksessa pitkäkestoisista puutuotteista kirjoitetaan näin: *”Ilmastonmuutoksen hillintätoimet lisäävät puurakentamisen suosiota ja sitä kautta myös sahateollisuuden tuotteiden kysyntää. Pitkäikäiset puutuotteet toimivat hiilen varastona ja korvaavat esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöiltään kuormittavampia rakennusmateriaaleja, erityisesti betonia ja terästä. Puurakentamisen myönteiset näkymät tukevat sahatavaran ja pidemmälle jalostettujen rakennustuotteiden kysyntää kotimaassa ja vientimarkkinoilla.”* On tärkeää, että puurakentamista lisätään, mutta samalla on varmistettava, että rakentamiseen, kuten muihinkin pitkäkestoisiin tuotteisiin suunnattavan puun käyttö ei kasvata entisestään jo liian korkeaa hakkuiden kokonaismäärää. Strategiaan tule kirjata tavoitteet hakkuiden vähentämiseksi ekologisesti kestäväälle tasolle ja puun käytön ohjaamiseksi hiiltä pitkään varastoiviin tuotteisiin.

2.2.5 Luonnontuoteala

Luonnontuotealan kehittämisessä on tärkeää huomioida mahdollisuudet yhdistää metsän eri käyttömuotoja. Usein samassa metsikössä ei voida toteuttaa kovin montaa eri tavoitetta, mutta jatkuvan kasvatuksen metsissä tähän on hyvät mahdollisuudet.

2.2.6 Metsätalous

”Metsien kasvua ja elinvoimaisuutta lisäävillä toimilla on mahdollista yhä parantaa metsätalouden taloudellista kannattavuutta ja sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin. Kuitenkin esimerkiksi puulajivalinnoissa tapahtuvat muutokset näkyvät vasta vuosien tai vuosikymmenien kuluessa.”

Epäselvä kirjaus. Mitä on metsien elinvoimaisuus? Kykyä reagoida ilmastonmuutoksen myötä lisääntyviin häiriöihin ja välttää metsätuhoja? Tällöin metsien elinvoimaisuudesta tulee tarkentaa metsien rakenteen muuttamista monipuolisemmiksi: useampaa eri puulajia, eri kokoisia puita sekä kuollutta puuta, mikä tarjoaa elinympäristöä tuholaislajien luontaisille vihollisille. Puulajivalinnoissa on keskeisen tärkeää kohdentaa oikeat toimet taimikonhoitoon: tässä metsienkäsittelyn vaiheessa tulee säästää lehtipuita nykyistä enemmän, jotta sekametsien rakenteen muodostumiselle luodaan perusta.

WWF haluaa huomauttaa, että ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta puubiomassan kasvun maksimoiminen ei ole erityisen tärkeä tavoite. Sen sijaan olisi kehitettävä metsänhoitoa suuntaan, jossa talousmetsien resilienssi sään ääri-ilmiöihin on keskiössä.

”Metsien käsittelymenetelmät ovat monipuolistuneet. Metsätaloudessa jatkuvapeitteisen metsänhoidon menetelmät ja sekametsien kasvattaminen tulevat edelleen yleistymään.” Strategiassa on tärkeää linjata tukien kohdistamista jatkuvan kasvatuksen metsänhoidon menetelmiin siirtymiseksi. Avohakkuisiin tähtäävällä metsien käsittelyllä tiedetään olevan lukuisia haitallisia vaikutuksia ilmastopäästöihin, vesistöjen tilaan sekä metsä luonnon monimuotoisuuteen. Jatkuvan kasvatuksen menetelmillä pystytään yhdistämään metsien eri käyttötarpeet muidenkin ekosysteemipalveluiden osalta kuin puuntuotannon.

”Metsiin kohdistuu yhä enemmän käytön rajoitteita ja erilaisia suojelupaineita.” Kautta linjan strategiassa on tärkeää tunnistaa, että metsien käyttö on muutakin kuin puuntuotantoa. Metsien rakenteen monipuolistaminen, metsien säilyttäminen peitteisenä ja metsien suojeleminen kaikki luo mahdollisuuksia metsien käytölle: monimuotoisuuden ja elinvoimaisuuden takaamisessa, vesien suojelussa, hiilivarastojen ylläpitämisessä, virkistäytymisessä ja luontomatkailussa. Näihin liittyy jo nyt taloudellista käyttöä ja tulevaisuudessa tulee kehittää näihin käyttömuotoihin liittyvää taloutta, (esim. luonnonarvokauppa).

Metsästrategiassa tulee huomioida suometsien hoidon rinnalla soiden lisäsuojelun tarpeet.

Metsästrategiaan tulee lisätä kirjaus kesäaikaisten hakkuukäytänteiden muuttamisesta. Huhtikuun puolivälin ja heinäkuun lopun välisenä aikana tehtävät hakkuut ovat metsissä pesiville linnuille suuri uhka, sillä kesähakkuissa tuhoutuu rauhoitettujen lintujen pesiä, munia ja poikasia. Luonnonsuojelulain tulkinnasta seuraavan käytännön toiminnan tulee vastata sisällöltään EU:n lintudirektiiviä, jossa tahallinen lintujen häirintä sekä pesien ja eri kehitysvaiheiden vahingoittaminen kielletään.

2.2.7 Metsänomistus

”Metsänomistajien koulutustason nousu ja kaupunkilaismetsänomistajien osuuden kasvu saattaa lisätä monipuolisten metsäpalvelujen kysyntää metsänomistuksen rakennemuutoksen edetessä.” Metsänomistajarakenne on hyvin heterogeeninen usean eri tekijän suhteen alkaen omistettavan metsän pinta-alasta sosioekonomisiin tekijöihin. Monipuolisten metsäpalveluiden tarve on hyvin tunnistettu luonnoksessa. Mielekästä on lisätä tavoite toimenpiteiksi tarjonnan monipuolistamiseksi.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Päämäärät

”Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla.”

Hyvä päämäärä, mutta lainsäädäntö ja ohjaus ei tue tätä päämäärää: tarvitaan kattavampaa ympäristön luomien reunaehtojen huomioimista. Metsätaloudesta aiheutuvien ympäristöhaittojen lieventämistoimet, kuten hiilivarastojen ja -nielujen vahvistaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä vesien laadun parantaminen tuo kustannuksia, jotka on lisättävä puusta maksettavaan hintaan.

”Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä.”

Tämä päämäärä on kyseenalainen, mikäli käytön määritelmää ei avata: talouden näkökulmasta myös muunlainen metsien käsittely ja käyttö tuo sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä.

”Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.”

Eivätkö metsien elinvoimaisuus ja sopeutumiskyky tarkoita samaa? Edellyttää tarkennusta. Elävän ja kuolleen puuston rakennetta on monipuolistettava ja näin luodaan paremmat mahdollisuudet sekä monimuotoisuuden turvaamiselle että metsien resilienssille eli sopeutumiskyvylle puun kasvatuksen ennustettavuuden näkökulmasta. WWF Suomi lausui luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi (KISS2030, <https://wwf.fi/app/uploads/1/t/d/wm9kmsuj7r0fonuldoedfg/wwf-lausunto-tyoryhman-luonnoksesta-kansalliseksi-ilmastonmuutokseen-sopeutumissuunnitelmaksi-2030-kiss2030.pdf>), jossa nostimme esille tarkastelun lyhyen aikajänteen ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähättelyn. Käymme lausunnossamme läpi useita asioita, jotka tulisi huomioida metsästrategian toimeenpanossa. Mm. ilmastonmuutoksen tuomat lisääntyvät riskit vesienhallintaan liittyvät läheisesti metsissä tehtäviin toimenpiteisiin. Tätä valuma-alueen tarkastelua ei olla huomioitu strategian luonnoksessa myöskään vesiensuojelun näkökulmasta. Luonnon ennallistaminen liittyy keskeisesti sopeutumiseen. Suomessa jo tehtävien ennallistamistoimien yhteyttä ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tulee vahvistaa, ja käytännössä tätä edistää mm. toimenpiteiden hyötyjen ja maksajien määrittäminen. Sopeutumiseen liittyvissä toimenpiteissä voi olla sellaisia, jotka ovat ristiriidassa toisen tavoitteen kanssa. Esim. myrskytuhopuiden poistaminen voi olla ristiriidassa monimuotoisuustavoitteiden kanssa.

”Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.”

Tämä on jo nyt hyvin vahvaa. Tiedon välittämisessä tulisi varmistaa johtamisen sijaan tiedon saaminen päätöksentekijälle eri vaihtoehdoista. Nykyisellään ei toteudu.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

3.2.1 Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla

Päämäärän sisällössä tulee huomioida puun kasvatuksen ja metsien käsittelyn ympäristölle haitallisten toimien vähentäminen. Tämä tulee huomioida puusta maksettavissa hinnoissa. Tällä hetkellä puun tuotannon haitat ympäristölle kerryttää laskua muille kuin puun myynnistä ja ostamisesta vastaaville toimijoille. Ympäristöhyötyjen tuottamisesta tulee palkita, ympäristöhaittojen aiheuttamisesta sanktioita. Edellyttää perustavanlaatuista uudelleentarkastelua.

3.2.2 Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä

”Päämäärään sisältyy myös ilmastonmuutoksen hillintä ja alueiden elinvoimaisuuden turvaaminen.”
Lisättävä kattavammat tavoitteet ja toimenpiteet liittyen ilmastonmuutoksen hillintään.

Tavoitteet

Tavoite *”aktiivinen ja monipuolistuva metsänhoito lisää metsän kasvua ja tukee ilmastonmuutoksen hillintää.”* Tämä on strategian luonnoksessa ainoa kohta, jossa käsitellään ilmastonmuutoksen hillintää. 'Metsien kasvun lisäys aktiivisen käytön kautta' on kapeakatseinen tavoite. Ilmastonmuutoksen hillitsemisestä tulee kirjata strategiaan selvimmät tavoitteet: Valtioneuvoston periaatepäätös MISU:sta sisältää hyvin vähän toimenpiteitä nielujen vahvistamiseksi ja sen tavoitteet ovat riittämättömät, jotta vastattaisiin Suomen nieluvähennystarpeisiin, ks. WWF:n lausunto MISU:sta: <https://wwf.fi/app/uploads/8/n/h/dwgefo4d84ocqn8r4ybxad/wwf-lausunto-misu-luonnos.pdf>

Tavoite *”Metsänomistajille ja toimijoille suunnatut palvelut sekä kannusteet tukevat aktiivista, kestävä ja monipuolista metsien käyttöä, huomioiden maakunnalliset erityispiirteet.”*
Tarkennettava, mitä tarkoitetaan metsien käytöllä.

Tavoite *”Metsien tarjoamat ekosysteemipalvelut lisäävät ihmisten hyvinvointia ja luovat uusia ansaintamahdollisuuksia.”*
Miten tätä edistetään?

3.2.3 Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä

Päämäärän yhteydessä mainitaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sillä ilmeisesti tarkoitetaan metsien kasvatuksen mahdollisuuksien tukemista muuttuvassa ilmastossa. Tavoitteissa ainoa kirjaus liittyy metsien ilmastokestävyuden vahvistamiseen ja tuhoriskien hallintaan. Tällä ilmeisesti tarkoitetaan puun kasvatuksen varmistamista muuttuvassa ilmastossa.

Miten hallitaan metsätalouden aiheuttamia ympäristöriskejä?

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

4.2.1 Metsien kasvu

Metsien hakkuiden piirissä on tällä hetkellä runsaasti metsiä, joissa luontoarvoiltaan merkittäviä kohteita päätyy hakkuisiin. Tämä vähentää hyvin merkittävästi METSO-ohjelman tehokkuutta. Metsien harvennuksiin tulee kiinnittää erityisen paljon huomioita: taimikonhoidossa ja metsien harvennuksissa tehdään päätökset seuraavien vuosikymmenten aikana kehittyvien metsien rakenteesta.

Hankkeessa yksi toimenpide on ”Kehitetään kasvun ja hiilen varastoinnin keinoja” ja toteutuksena: ”tutkimus- ja kehittämistoimia metsien puuston kasvun sekä metsien ja puutuotteiden hiilivaraston lisäämiseksi” tavoitteena ”Hiilinielut ja -varastot kasvavat lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Näyttää siltä, että luonnoksessa tämä on ainoa konkreettinen toimi, panos tutkimukseen, hiilinielujen ja -varastojen kasvattamiseksi vuoteen 2035 mennessä Tämä on WWF:n mielestä osoitus siitä, että strategian valmistelussa ei ole ymmärretty metsänielujen merkitystä 2020-luvun ilmastopolitiikassa.

4.2.2 Elonkirjoa talousmetsissä

Nykyisellään hakkuukertymästä lähes puolet on kuitupuuta, josta tehdään sellua, josta tehdään enimmäkseen paperi- ja kartonkipohjaisia tuotteita eli lyhytikäisiä tuotteita. Metsästrategiassa tulee kohdentaa toimia jatkuvan kasvatuksen menetelmien käyttöönottoon ja siten tukkipuun määrän kasvattamiseen. Päästövähennysten saavuttaminen muilta sektoreilta voi olla kansantaloudellisesti kalliimpaa kuin metsien lisääntyvistä hakkuista saatava kansantaloudellinen hyöty (Karvinen et al. 2022 s. 28). Nykyisellä puutuotteiden elinkaaren pituudella tai nykyisillä korvaavuuskertoimilla, joilla metsätuotteiden katsotaan vähentävän fossiilisten materiaalien ja polttoaineiden käyttöä, ei pystytä kompensoimaan metsätalouden aikaan saamaa hiilivaraston pienenemistä aikajänteellä, jolla ilmastotoimet ovat tärkeitä. (Peura et al. 2022; Grassi ym. 2021; Hurmekoski ym. 2021)

Toimenpiteistä:

”Kehitetään keinoja monimuotoisuuden kääntämiseksi elpymisuralle”

Suomessa on jo laaja keinovalikoima tähän. Taho kustannusten maksajaksi puuttuu.

”Vahvistetaan menetelmien osaamista ja käytäntöön vientiä”

Suomessa on toteutettu jo paljon koulutusta. Metsäalan ammattilaisilta puuttuu kannustin toimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Varmistetaan määräaikaisen suojelun jatkuvuus.

”Kehitetään vesiensuojelumenetelmiä”

Useissa eri hankkeissa on näitä jo kehitetty. Puuttuu kokonaisvaltainen tarkastelu sekä taho, joka koordinoisi valuma-alueen tarkastelua toimenpiteiden vaikuttavuuden kasvattamiseksi. Rahoitus on täysin riittämätön. Vesiensuojelun näkökulmasta olennaista on tarkastella maanmuokkausten ja ojitusten mielekkyyttä. Useissa tilanteissa ne voidaan välttää mm. jatkuvan kasvatuksen menetelmien avulla.

On hyvä, että talousmetsien elonkirjossa huomioidaan metsien ilmastokestävyys: näin tarkastellaan metsien monimuotoisuuden merkitystä puun kasvatukselle, mikä on tärkeää puun kasvatuksen ennakoitavuuden näkökulmasta.

Kustannustehokas luontoarvojen turvaaminen on viisasta. Tässä yhteydessä on kuitenkin tarpeen avata konkreettisemmin, mitä toimia metsissä tulisi edistää luontoarvojen turvaamiseksi. Monimuotoisuuden turvaamiseksi on suojeltava arvokkaimmat ytimet, mutta samalla on tärkeää kasvattaa suojelupinta-alaa

heikentyneillä metsillä. Vain näin luodaan riittävä määrä ”reserviä”, jossa luontoarvot voivat rauhassa palautua. Tämän lisäksi tarvitaan nykyistä enemmän toimia talousmetsissä.

Talousmetsien luonnonhoidosta on jo kertynyt paljon tutkimusta. Lisää tietoa tarvitaan toimenpiteiden taloudellisten kustannusten kattamisesta.

Toimenpiteissä kuvataan ”Edistetään suometsien ilmastokestävää hoitoa” ”edistämällä suunnittelua ja toteutusta, kehittämällä päätöstukityökaluja ja vahvistamalla toimijoiden osaamista. Näillä toimilla pyritään hiilinielujen ja -varastojen kasvattamiseen sekä ilmeisesti ilmastomuutoksen sopeutumiseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tämä on hyvä toimenpide.

Lisäksi kaivataan lyhyen ja pitkän aikavälin tarkastelua muiden toimien näkökulmasta. Esim. avohakkuu on hiilen päästölähde noin 20 vuotta hakkuiden jälkeen ja senkin jälkeen metsän hiilinielu on pitkään alhaisempi kuin varttuneessa metsässä.

4.2.3 Metsäalan uudistuminen

”Toimenpiteitä kohdistetaan myös hallinnon ja viranomaistoiminnan kehittämiseen sekä hallinnonalojen välisen yhteistyön ja koordinoinnin parantamiseen.” Tämä on erinomaisen hyvä asia. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää hallinnon resursointiin, mikä tulee olemaan haaste: rahoitusta tulee kasvattaa ja edessä on myös vaje pätevien tekijöiden löytämiselle. Tulee selvittää yhteistyön vahvistamisen eri toimijoiden kesken, ja viranomaistehtävien tukemisen ja valmistelun jakaminen muille toimijoille. Tämä voisi tehostaa päätöksentekoa, lisätä tehtyjen päätösten määrää sekä sitouttaisi metsäalan toimijoita tavoitteiden toteuttamiseen.

”Lisäksi kärkihankkeessa kehitetään metsä- ja luontopalveluyritystoimintaa.” Tässä on valtava potentiaali metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamisen näkökulmasta.

4.3 Organisointi

Metsästrategian tavoitteiden toteuttamisen näkökulmasta on erityisen haastavaa ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden toteuttaminen ympäristöministeriön vastuulla, vaikka metsät, joissa toimia tulisi tehdä lukeutuvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alaan. Etelä-Suomen metsistä on suojeltu vain 3 % eli suojelupinta-alan kasvattamiseksi uusia alueita tulee löytää suojelemattomista metsistä. Samoin talousmetsien luonnonhoito on erittäin tärkeää suojelualueverkoston vahvistamiseksi ja talousmetsien elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

Erityinen huomio metsästrategiassa tulee kohdistaa Metsähallituksen tehtäviin valtion metsiä hallinnoivana tahoja. Valtionmailla tulee kasvattaa lisätä suojelua niin Pohjois- kuin Etelä-Suomessa.

4.4. Rahoitus ja seuranta

Strategiassa suunniteltujen toimien vaikuttavuutta on mahdotonta arvioida, koska rahoitukseen liittyvä osio puuttuu. KMS 2025 strategialla ei ole ollut omaa merkittävää rahoitusmomenttia ja strategian arvioinnissa tuotiin esille rahoituksen puute ja siitä seurannut vaikuttavuuden väheneminen. Tällä kaudella on tärkeää arvioida tarkasti toimenpiteisiin tarvittavat resurssit ja turvata riittävä rahoitus toimenpiteille.

Lisäksi mittariston laatiminen toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi on kannatettavaa. Metsästrategian luonnoksesta puuttuu määrälliset tavoitteet. Monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita tultaneen kirjaamaan kansalliseen monimuotoisuusstrategiaan, joka suunnitelmien mukaan pitäisi

valmistua tammi-helmikuussa. Metsästrategiassa olisi mielekästä linjata määrälliset tavoitteet synkroniassa monimuotoisuusstrategian kanssa.

Muuta kommentoitavaa

Metsien hiilinielut

Kansallisen metsästrategian luonnoksessa on otettu metsien hiilinielujen viime vuoden 2021 raju putoaminen liian kevyesti. Luonnoksessa todetaan seuraavasti: ”Suomen pyrkiessä hiilineutraaliuuteen metsien merkitys hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä on suuri. Vuonna 2020 Suomen metsien nettohiilinielu oli Tilastokeskuksen mukaan 27,8 milj.t CO₂ ekv. Vuoden 2021 ennakkotiedon mukaan metsien nettohiilinielu oli 6,7 milj. t CO₂ ekv. Nettohiilinielun vaihtelu selittyy vuotuisilla hakkuumäärillä. Suuresta vuotuisesta vaihtelusta huolimatta puuston määrä on kasvanut ja metsät ovat hiilinielu.” (KMS 2035, luku 1.2, s. 9) Strategiassa ei kuitenkaan lausuta ääneen sitä, että tämän hakkuiden aiheuttaman hiilinielujen rajun putoamisen seurauksena metsämaan hiilensidonta on laskenut niin, että maankäyttösektorista on kokonaisuudessaan tullut päästölähde. Suomen ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen toteutuminen vuoteen 2035 mennessä edellyttää suuruusluokkaa 20 Mt vuosittaisia nettohiilinielua maankäyttösektorilla. Myös KMS2035 varten tehdyssä Luonnonvarakeskuksen taustaselvityksessä todetaan, että tulevaisuudessa metsien kasvun hidastuminen ja hakkuumäärien mahdollinen lisääntyminen voivat vähentää metsien hiilensidontaa tulevaisuudessa (Kärkkäinen et al. 2022 s. 24). KMS-luonnoksessa ei kuitenkaan huomioida tätä, eikä viitteitä ole siitä, että hakkuita oltaisiin vähentämässä, vaan päinvastoin strategia ja siinä huomioidut puunkulutuksen kasvavat trendit viittaavat hakkuiden lisääntymiseen. Strategiassa olisi aihetta ottaa hakkuiden aiheuttama metsien hiilinielujen väheneminen vakavammin.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) kokonaistavoite (vuoteen 2035 mennessä + 3 Mt/ v verrattuna erittäin epävarmaan perusuraan) on täysin riittämätön, ja siksi hallituksen tulisi WWF:n mielestä viipymättä päivittää MISU. WWF ennakoii, että päivitys tulee merkittävästi vaikuttamaan metsäsektorin tulevaisuudenkuvaan. Metsästrategian luonnoksessa tulee huomioida kattavasti lukuisat eri toimenpiteet, joilla nieluja on mahdollista vahvistaa. Tässä voidaan hyödyntää esim. Luonnonvarakeskuksen juuri julkaisemaa selvitystä toimenpiteistä metsien ilmastovaikutusten edistämiseksi: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/552473>.

Metsästrategian luonnoksessa ilmastomuutosta hillitsevänä toimenpiteenä esitetään toimenpiteitä metsien kasvun lisäämiseksi. Strategiaan tulee lisätä myös muita toimia, jotka kärkihankkeista asettuisivat kenties osuvimmin kärkihankkeeseen ‘Metsäalan uudistuminen alle’. WWF Suomi on käynyt läpi näitä toimenpiteitä lausunnossaan MISU:sta <https://wwf.fi/app/uploads/8/n/h/dwgefo4d84ocqn8r4ybxad/wwf-lausunto-misu-luonnos.pdf>.

Puun käyttö energialähteenä

On ensiarvoisen tärkeää, että puun energiakäyttöön sovelletaan kaskadiperiaatetta ja polttoon ohjataan vain sellaista puuta, jota ei käytettäisi muiden tuotteiden raaka-aineeksi. Lahopuuta ei tule ohjata polttoon. Suomessa edistetään uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa puubiomassasta saatavan energian määrän vähentämiseksi.

Viestintä

Uuden strategian monimuotoisuustoimenpiteet perustuvat lähes kokonaan viestintään. Esimerkiksi toimenpiteessä ”Lisätään metsien rakennepiirteitä ”aiotaan saavuttaa monimuotoisuuden vahvistamista viestinnällä, neuvonnassa ja koulutuksella ”kuolleen puun, säästöpuiden, lehtipuiden ja vanhojen puiden merkityksestä, hyödyistä ja riskeistä” (KMS 2035 s. 27). Viime kaudella resurssien puute näkyi eniten juuri viestinnässä. KMS 2025 strategian arvioinnissa todettiin viime kauden viestinnän olleen hyvin vähäistä ja MMM:n luoman viestintäohjeen käytön olleen pientä. Viestinnällä on hyvin suuri merkitys toimenpiteiden toteuttamiseksi ja siksi viestinnän painoarvo on suuri. Tällä kaudella tavoitellun monimuotoisuustoimien vaikutuksen toteutuminen vuonna 2035 on pääosin viestintään perustuvilla toimenpiteillä ei ole todennäköistä. Viestinnän vaikuttavuus tulisi olemaan erittäin epävarmaa, ellei viime kauden viestinnän ongelmin tartuta ja niitä aleta keskeisesti ratkaista tällä kaudella. Nykyinen KMS-luonnos ei anna viitteitä, että näihin ongelmiin oltaisiin tarttumassa.

Lisäksi luonnon monimuotoisuudesta viestiessä kustannusvaikuttavuudessa täytyy huomioida missä muodossa ja kuinka näkyvästi asia informoidaan, jotta asia ei jää pieneksi osaksi laajaa tietomassaa. On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, missä järjestyksessä esimerkiksi metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen esitetään ohjeissa ja neuvonnassa. (Kärkkäinen et al. 2021 s. 100)

Jatkuva kasvat

Ottaen huomioon, että Suomen hallitusohjelmassa (2020–2024) on linjattu, että peitteellisen metsänkasvatuksen osuutta nostetaan valtion metsissä 15 prosentista 25 prosenttiin uudistusluonteisista hakkuista (Valtioneuvosto 28.4.2020), on hyvin ristiriitaista, ettei kansallisen metsästrategian 2035 luonnoksessa ole ainuttakaan toimenpidettä, joka tukisi jatkuvan kasvatuksen lisäämistä valtion mailla. Sen sijaan hoitotoimiin liittyvät tarkat toimenpiteet perustuvat kokonaan jaksollisen kasvatuksen menetelmiin. Tämä myös siitä huolimatta, että strategialuonnoksen tulevaisuudennäkymissä (luku 2.2.6) on tunnistettu, että metsien käsittelymenetelmät ovat monipuolistuneet, ja ”*metsätaloudessa jatkuvapeitteisen metsänhoidon menetelmät ja sekametsien kasvattaminen tulevat edelleen yleistymään*” (KMS 2035 s. 28). Tätä muutosta ei kuitenkaan huomioida strategian metsien hoidon toimenpiteissä ja alatavoitteissa, vaikka KMS 2035 pyrkii nimenomaan vastaamaan metsäsektorin muuttuvaan toimintaympäristöön. Kansallinen metsästrategia on keskeinen väline metsäpolitiikan suuntaamisessa ja metsäalan yhteisen tulevaisuudenkuvan rakentamisessa, ja sen täytyy kyetä vastaamaan aidosti toimintaympäristön muutoksiin. Siksi olisi erityisen tärkeää, että KMS 2035 luonnoksessa olisi jatkuvan kasvatuksen edistämiseksi oma selkeä toimenpide.

Johdanto

Strategialuonnoksen johdanto on muuten hyvä, mutta WWF huomauttaa seuraavaa:

Kohdassa ”Kansallinen metsästrategia ohjaa Suomen metsäpolitiikkaa. Strategian uudistamisen taustalla on metsäalan toimintaympäristön nopea muutos sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Metsästrategia ottaa entistä ajanmukaisemmin huomioon kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen sekä myös metsien merkityksen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.” (KMS2035 s. 6) täytyy olla maininta myös metsienkäytön merkityksestä sekä luontokadon pysäyttämiseksi että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

”Metsät ovat säilyneet Suomessa elinvoimaisina ja laajoilta metsätuhoilta on toistaiseksi vältytty.” (KMS 2035 s.7) Puusto on säilynyt elinvoimaisena. Mutta esimerkiksi Suomen metsäisistä luontotyypeistä jopa ¾ eli 76 % on uhanalaisia, ja loputkin metsäisistä luontotyypeistä on luokiteltu silmälläpidettäviksi.

Täytyy kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kansallinen metsästrategia on samassa linjassa kansallisen biodiversiteettistrategian kanssa, jotta molempien strategioiden tavoitteet voidaan saavuttaa. Lisäksi metsästrategiassa tulee avata EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet metsien osalta. Suomi on jo vuonna 2020 sitoutunut toimiin metsien suojelun lisäämiseksi ja ennallistamisen toteuttamiseksi. Tämän myötä metsien käyttömuodot tulevat muuttumaan, ja metsästrategiassa on tärkeää kuvailla tämä kehikko sekä vaikutukset metsien eri käyttömuodoille, ja toimenpiteissä huomioida tarve kehittää markkinoita eri ekosysteemipalveluiden osalta. Lukuisat EU:n biodiversiteettistrategian toimenpiteistä kohdentuu nimenomaan talousmetsiin: luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelu, yleisesti metsien suojelupinta-alan kasvattaminen sekä talousmetsien käsittely luontoarvot aiempaa kattavammin huomioiden.

Kunnioitavasti

Maaailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto, sr

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Mai Suominen
Johtava metsäasiantuntija

Lausunnon valmisteluun osallistui lisäksi Roosa Pihlajamäki.